

Redogörelse för 20-årsjubileumsfesten i Grängesberg den 31 mars 1943.

Festligheten firades i Grängesbergs nyrenoverade tjänstemannamäss, som dagen till ära var prydd med klubbens motto: "Arbete och teknisk idealitet". Disp. Granström hälsade de 150 festklädda damerna och herrarna välkomna och riktade sig särskilt till dem, som voro med vid klubbens bildande. Under middagen utbringades, enligt gammal tradition inom klubben, den första skålen för Konungen och Fosterlandet, varvid kungssången sjöngs. Vidare höll disp. Granström såsom klubbens ordförande festtalet, varvid han riktade tankarna bakåt till männen bakom verket, initiativtagarna. Han beklagade, att två av stiftarna avlidit, nämligen dir. Nils Hedberg och disp. Elis Mossberg. Han gav en eloge till disp. Janne Kempe, som under klubbens tidiga tid i sex år skötte ordförandeklubban. Dir. Karl Erik Eriksson, som på grund av sjukdom var förhindrad närvara, var också ett namn, som ej kunde förbigås. Han var i olika omgångar ordförande i sammanlagt sju år, och hade en oförliknelig förmåga att ingjuta entusiasm i sin omgivning. "Karl Eriks" första initiativ var att söka bilda en elektrisk klubb, men Herman Sundholm trädde emellan och gav impulsen till den lyckliga kombinationen elektriker-bergsmän, som sedan blev den bestående.

"Vi sakna idag Rolf Littke", yttrade vidare disp. Granström. "Han är förhindrad närvara, men vi ge honom vår hyllning såsom jubilar. I 20 år har han skött klubbens protokoll, mer behöver ej sägas, de 150 protokollen tala sitt eget språk.

Om klubben hade ett utmärkelsetecken, skulle vi sätta det på ingenjör Klingzell, som skött klubbens skioptikonapparat alltsedan början. Längre fram på kvällen skall ingenjör Klingzell dock få ett tecken på uppskattningen.

Karl Erik Eriksson ringde i dag och framhöll det märkliga i att ett så o-maka äktenskap som mellan elektriker och bergsmän slagit så väl ut. Jag vill dock ej helt hålla med om, att det är så märkligt. Visserligen är bergshanteringen gammal och ärevördig, och elektrotekniken ung och sprudlande, och visserligen arbetar bergsmannen vertikalt med sina framsteg byggda på erfarenhet, under det att elektrikern arbetar horisontellt med framsteg men byggda på forskning, men när allt kommer omkring äro de beroende av varandra. De komma nog att fira både guld- och järnbröllop. "Karl Erik" gav parollen åt klubben; Arbete och teknisk idealitet. Vår uppgift är att tjäna samhället. Genom sammanhållning och kamratskap skapa vi idealiteten. Nu mer än någonsin står parollen framför oss. Låt oss dricka en skål för klubben och framtiden."

Disp. Brandberg tog på sig uppgiften att framföra en hälsning från de inbjudna, som ej kunnat komma. Han nämnde vidare det goda samarbetet under klubbens första tid, och uttalade sin tillfredsställelse över att gamla traditioner höllos uppe - skålen för Kung och Fosterland hade blivit något av en symbol för klubben. I motsats till disp. Granström villedisp. Brandberg i dag rikta blicken bakåt mot de gångna 20 åren. Han framförde ett tack och utbringade ett leve för Klubben.

Ing. Breitholtz rimmade så på gammalt känt maner för kvinnan, och fröken Engvall berättade i en hyllningsdikt hur kvinnan och Gud Fader så småningom lyckades göra folk av mannen. Lyckönskningstelegram till Klubben upplästes.

Slutligen uttryckte disp. Kempe sin glädje över den fröjd och gamman, som det beramade äktenskapet gått uti. Han hyllade också Karl Erik Eriksson såsom den geniale mannen, som alltid ingjöt en god kamratanda i sammanträdena, och som hade förmågan att göra varje diskussion givande. Hans minne bör äras av klubben. Vidare yttrade disp. Kempe: "Som individer kunna vi tala om vad som varit, men som målsmän för industrien och klubben skola vi se framåt och hålla oss till dagens problem. Jag vänder mig slutligen till klubbens styrelse samt särskilt till disp. Granström och tackar å allas vägnar för i kväll."

Efter middagen höll kapten C.O. Hugosson, Karlsborg, ett föredrag om "Segelflygning". Föredraget framfördes på ett utomordentligt sätt och beledsagades av belysande skisser. Föredragshållaren redogjorde först för de olika krafter, som påverka ett flygplan i luften och definierade glidflygningen såsom en flygning när planet ständigt går nedåt, och segelflygningen när planet begagnar uppvindar för flygningen. Han gav data för en rad olika plan, Schulgleiter, Grunau Baby o.s.v. Åhörarna fingo till livs planens tomvikt, tillsatsvikt, optimala hastighet, m.m.

Segelflygningen kan uppdelas i fyra principiellt skilda typer, beroende på vilka uppströmmar, som användes. Den vanligaste typen är hangflygningen, där luftströmmen över ett "hang" d.v.s. en brant bergssluttning, begagnas. Den andra typen är den där uppströmmar från åskvädermoln användes. Man kan här säga, att man har att göra med ett rörligt hang, som ligger framför åskvädrets kallfront. Denna typ ger mycket stora hastigheter, ända upp till 20 m/s. Den tredje typen är termikflygningen, där de termiska strömmarna från marken begagnas. Bebyggda orter o.s.v. sända upp värme, sjöar och skogar absorbera. När den varma luftblåsan stiger uppåt, avkyls den mer och mer, och till slut kondenserar vattenångan och bildar cumulusmoln. Vanligen stannar

uppströmmen mot det varma s.k. inversionsskiktet på 1200 å 2500 m höjd. En segelflygare får skaffa sig god teknik att spåra upp de termiska uppströmmarna. Den fjärde typen av segelflygning är vågsegelflygningen, där strömmarna vid höga bergskammar begagnas. Denna typ begagnas ej i Sverige, men utomlands har man nått höjder upp till 9000 m med vågflygningen.

En redogörelse följde för segelflygdiplom och certifikat, som kunna tagas i Sverige. Som exempel kan nämnas den högsta utmärkelsen, det s.k. guld C:et, där fordringarna äro att dels vinna en höjd av 3000 m, dels flyga en längdsträcka av 30 mil.

Svängningens teknik illustrerades. Också landningen beskrevs. Bogsering med motorplan är ibland nödvändig, och har sin speciella teknik.

Vid planering av en överlandsflygning är det först och främst metrologerna, som tillfrågas. Kartan måste också noggrant studeras. Det gäller att utnyttja termikströmmarna, att åka upp i en blåsa, rutscha utför till nästa, upp igen o.s.v.

Instrumenteringen beskrevs härefter. Ett segelflygplan är utrustat med hastighetsmätare, girindikator, stig- och sjunkhastighetsmätare, höjdmätare, kompass och klocka.

Segelflygningen har givetvis militär betydelse, ehuru en på Ålleberg segelflygutbildad person har långt kvar, innan han är användbar för sådan flygning, som erfordras för militärt bruk. Föredragshållaren nämnde segelflyginsatser i det pågående kriget: Narvik, Holland-Belgien och Kreta. För vårt land borde segelflyget få stor militär betydelse, som snabbtransportmedel. Slutligen riktades till åhörarna maningen: Du som är ung, kom och flyg, du som är äldre, stöd oss!

Efter föredraget visades en film, betitlad "Vinden bär oss".

Disp. Granström framförde klubbens tack till föredragshållaren, varefter den nästan till otålighet danslystna skaran grundligt utnyttjade den timme, som återstod innan tåget skulle avgå med huvudparten av festdeltagarna.

Under kvällens lopp ritade en förhyrd karikatyrtecknare av gamla och nya styrelsemedlemmar med mer eller mindre lyckat resultat.

Den allmänna värdesättningen av kvällen framgår bäst av det faktum att samtliga ansågo att kvällen varit alltför kort.

P. Hammarlund